ชื่องานวิจัย รูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3

ชื่อผู้ศึกษา ธัญชนก บรรยง
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3
หน่วยงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3
ปีการศึกษา 2567

บทคัดย่อ

รูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ และ 4) เพื่อประเมินรูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ตัวแทนคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ตัวแทนรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตัวแทนศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัย แบบบันทึกการประชุมรับฟังความคิดเห็น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการประชุมระดมสมอง แบบรายงานการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า

1. การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบประเด็นท้าทายสำคัญ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่ยังเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ความจำกัดด้านศึกษานิเทศก์ และความต่อเนื่องของการนิเทศ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลการนิเทศที่ยังไม่เป็นระบบ ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$= 3.64, S.D.= 0.42) ขณะที่ สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.54, S.D.= 0.44) และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า แนวทางการนิเทศ, เครือข่ายความร่วมมือ, แนวทางการพัฒนาครูชายแดนใต้, และการสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุกของครูเป็นด้านที่ต้องพัฒนาเร่งด่วนที่สุด ($PNI_{modified}$ = 0.53, 0.52, 0.43 และ 0.38 ตามลำดับ) ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสังเคราะห์แนวทางได้ 13 ประเด็น โดยจำแนกเป็น 8 ประเด็นด้านโครงสร้างของรูปแบบ และ 5 ประเด็นด้านระบบสนับสนุนสำคัญ

2. การสร้างและตรวจสอบรูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า รูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือฯ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) ทิศทาง (2) ระบบและกลไก (3) ปัจจัยนำเข้า (4) กระบวนการปฏิบัติการ (5) ผลการดำเนินการ และ (6) เงื่อนไขความสำเร็จ พร้อมจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบฯ ประกอบด้วยสามส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 รูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” ฯ และส่วนที่ 3 แนวทางการใช้รูปแบบฯ ผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบฯ และคู่มือมีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความเหมาะสม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (รูปแบบฯ $\bar{X}$= 4.59, S.D.= 0.45; คู่มือ $\bar{X}$= 4.58 S.D.= 0.47) ข้อเสนอแนะเชิงคุณภาพชี้ว่า ควรเพิ่มความชัดเจนของที่มาและหลักการของรูปแบบ พัฒนากลไกการขับเคลื่อนและการประเมินผลให้ครอบคลุมหลายมิติ และเสริมระบบสนับสนุน โดยเฉพาะแพลตฟอร์มบันทึกออนไลน์และแผนภาพขั้นตอน เพื่อยกระดับความต่อเนื่องและความยั่งยืนของเครือข่าย

3. การทดลองใช้รูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า การขับเคลื่อนรูปแบบดำเนินอย่างเป็นระบบตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2566 ต่อเนื่องถึงปีการศึกษา 2567 (พฤษภาคม 2567–มีนาคม 2568) ภายใต้โครงสร้าง N-CORE Model ควบคู่วงจร PDCA และกลไกนิเทศสามเส้า โดยจัดตั้งเครือข่ายจำนวน 63 กลุ่ม ครอบคลุม 193 โรงเรียน (ร้อยละ 100) ดำเนินการนิเทศรวม 5,009 ครั้ง และครูได้รับการนิเทศ 3,362 จาก 3,462 คน (ร้อยละ 97.11) ผลการประเมินระดับทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน (+0.36) และผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิต่อประสิทธิผลของรูปแบบฯ ภาพรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D.= 0.45) นอกจากนี้ ยังปรากฏผลลัพธ์เชิงบวกต่อผู้เรียน ครู สถานศึกษา และเขตพื้นที่ รวมถึงการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

4. การประเมินรูปแบบบริหารการนิเทศด้วยเครือข่ายความร่วมมือ “นิเทศสามเส้า” เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูชายแดนใต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ (Utility Standards) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.65, S.D.= 0.52) และความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}$= 4.70, S.D.= 0.44) สะท้อนว่ารูปแบบฯ มีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้จริงและสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในบริบทพื้นที่ชายแดนใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การนิเทศการศึกษา, เครือข่ายความร่วมมือ, นิเทศสามเส้า, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, N-CORE Model

Abstract

This study developed a supervision management model through the “Triangular Supervision” collaboration network to promote Active Learning instructional skills among teachers in Thailand’s southern border area under the Songkhla Primary Educational Service Area Office 3. The study used a Research and Development (R&D) design with four objectives: (1) to examine current problems, needs, and possible approaches for managing supervision through the collaboration network; (2) to construct and validate the model; (3) to implement the model; and (4) to evaluate the model. The research process consisted of four stages. Key informants were purposively selected and included representatives from monitoring and evaluation committees, deputy directors of the primary educational service area office, supervisors, school principals, teachers, and experts with direct experience in managing supervision through the “Triangular Supervision” network. Research instruments included document and research synthesis records, meeting records, questionnaires, interviews, brainstorming meeting notes, an implementation report, and evaluation forms. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

Findings showed that**:**

1. Major challenges included teacher-centered instruction, limited supervision personnel, a lack of continuity in supervision, and unsystematic supervision data management. Overall, the current condition was rated high ($\bar{X}$= 3.64, S.D.= 0.42), while the desired condition was rated highest ($\bar{X}$= 4.54, S.D.= 0.44). The most urgent

development needs ($PNI_{modified}$) were supervision approaches, collaboration networks, approaches to develop southern border teachers, and support for teachers' Active Learning ($PNI_{modified}$= 0.53, 0.52, 0.43, and 0.38, respectively). Expert interviews synthesized 13 key points, grouped into 8 points on model structure and 5 points on essential support systems.

2. The constructed and validated model consisted of six core components: (1) direction, (2) system and mechanisms, (3) inputs, (4) operational processes, (5) implementation results, and (6) success conditions. A user manual was also developed with three parts: introduction, the model description, and implementation guidelines. Expert evaluation indicated that both the model and the manual had the highest levels of feasibility, usefulness, and appropriateness (Model: $\bar{X}$= 4.59, S.D.= 0.45; Manual: $\bar{X}$= 4.58 S.D.= 0.47). Qualitative suggestions emphasized clarifying the model's rationale and principles, strengthening multi-dimensional implementation and evaluation mechanisms, and improving support systems—especially the online recording platform and process diagrams—to enhance continuity and sustainability.

3. Model implementation was carried out systematically from November B.E. 2566 (2023) through the B.E. 2567 (2024) academic year (May B.E. 2567–March B.E. 2568/ 2024–2025), using the N-CORE Model together with the PDCA cycle and the Triangular Supervision mechanism. Sixty-three networks were established, covering 193 schools (100%). Supervision was conducted 5,009 times, and 3,362 out of 3,462 teachers received supervision (97.11%). Teachers' Active Learning instructional skills increased clearly (+0.36). Experts rated the overall effectiveness of the model at the highest level ($\bar{X}$= 4.64, S.D.= 0.45). Positive outcomes were also observed for students, teachers, schools, and the service area office, with continuous support from partner networks and communities.

4. Model evaluation showed that overall utility (Utility Standards) was at the highest level ($\bar{X}$= 4.65, SD = 0.52), and overall user satisfaction was also at the highest level ($\bar{X}$= 4.70, SD = 0.44). These results indicate that the model is suitable for practical use and can effectively support the improvement of educational supervision to strengthen Active Learning in the southern border context.

Keywords: Educational supervision; Collaboration network; Triangular Supervision; Active Learning; N-CORE Model